

Поняття часткового безробіття не є новинкою українського законодавства. Порядок оплати допомоги по частковому безробіттю регламентується статтею 47 [Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 року № 5067-VI](#) (далі - Закон про зайнятість).

Популярності цей термін набрав у зв'язку з прийняттям [Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби \(COVID-19\)» № 540-IX](#), який парламент ухвалив 30 березня 2020 року (далі - Закон № 540). А далі до Закону про зайнятість було знову внесено зміни [Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13 квітня 2020 року № 553-IX](#) (далі - закон 553). Отже, спробуємо розібрати усі законодавчі зміни в частині допомоги по тимчасовому безробіттю, які чинні станом на 30.04.2020р.

Що нового?

Законом № 540 внесено зміни до Закону про зайнятість - прийнято нову редакцію статті 47 та доповнено статтею 47-1, а далі статтю 47-1 змінено Законом 553.

Стаття 47 Закону про зайнятість визначає загальний порядок виплати допомоги по частковому безробіттю, а стаття 47-1 визначає особливості призначення допомоги по частковому безробіттю на період здійснення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України.

Виплату допомоги по частковому безробіттю вважають фінансовою підтримкою бізнесу. Така допомога надається працівникам у разі втрати ними частини заробітної плати внаслідок вимушеного скорочення передбаченої законодавством тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) діяльності продукції без припинення трудових відносин.

Хто має право на допомогу по частковому безробіттю?

Розберемо особливості призначення саме допомоги по частковому безробіттю на період здійснення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) відповідно до статті 47-1 Закону про зайнятість.

Допомога по частковому безробіттю на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - допомога по частковому безробіттю), надається центрами зайнятості, працівникам у разі втрати ними частини заробітної плати внаслідок вимушеного скорочення передбаченої законодавством тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) діяльності через проведення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України, за зверненням роботодавця із числа суб'єктів малого та середнього підприємництва для її виплати працівникам. Право на звернення про отримання допомоги мають роботодавці, а це юридичні особи та підприємці.

Заходи з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, **роботодавець** відповідно до:

[З акону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 6 квітня 2000 року № 1645-III](#) ;

[Постанови КМУ від 11 березня 2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»](#);

Зупинення (скорочення) діяльності — зупинення (скорочення) діяльності роботодавця внаслідок карантину, яке призвело до часткового або повного скорочення тривалості робочого часу його працівників.

Якщо скорочення робочого часу на період карантину не було або працівник перебував у відпустці, тоді немає підстав звертатися про отримання такої допомоги. Допомога по частковому безробіттю на період карантину також не надається працівникам, які отримують оплату часу простою, а також у разі освоєння нового виробництва (продукції) відповідно до статті 113. Працівники у випадку оголошення простою отримують виплати від роботодавців відповідно до Кодексу законів про працю України, а допомога по частковому безробіттю надається у разі втрати працівником частини зарплати в зв'язку із скороченням тривалості робочого часу і тоді може здійснюватися доплата центрами зайнятості саме за ті години, на які було скорочено робочий час працівника.

Допомога по частковому безробіттю на період карантину надається у разі сплати роботодавцем єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування протягом шести місяців, що передують даті зупинення діяльності. Виходить, що «нові» роботодавці, не мають права на отримання допомоги по частковому безробіттю на період карантину, а лише ті мають право, які сплачували протягом щонайменше 6 місяців ЄСВ.

Сума допомоги по частковому безробіттю на період карантину надається роботодавцям на строк зупинення (скорочення) діяльності, а також протягом 30 календарних днів після

завершення карантину. Адже скорочення діяльності могло бути не на весь період карантину, а лише на певний період (тиждень, місяць). Період скорочення робочого часу роботодавець зазначає в наказі і логічно, що працівників необхідно ознайомити з таким наказом роботодавця.

На сьогоднішній день багато консультацій, що працівники мікробізнесу не мають можливості отримати допомогу по частковому безробіттю і що таке право надано лише працівникам роботодавців із числа малого та середнього підприємництва. Але це не зовсім так. Давайте розберемо детально хто такі суб'єкти мікро, малого та середнього підприємництва. В даному випадку для визначення кола суб'єктів малого та середнього підприємництва читаємо норму статті 55 [Господарського кодексу України](#), яка вказує, що суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

Суб'єктами мікропідприємництва є:

підприємці та юридичні особи, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ;

Суб'єктами малого підприємництва є:

підприємці та юридичні особи, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ;

Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи, у яких середня кількість працівників за календарний рік перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

Виходить, що суб'єкти малого підприємництва включають в себе і суб'єктів мікропідприємництва.

Отже, можна зробити висновок, що допомога по частковому безробіттю на період карантину може надаватися за зверненням роботодавців (у випадку скорочення ними тривалості робочого часу працівникам на період карантину), в яких середня кількість працівників не перевищує 250 осіб та річний дохід не перевищує 50 мільйонів євро. Якщо у підприємця є один найманий працівник, тоді виходить, що такий підприємець має право звертатися за отриманням допомоги по частковому безробіттю для свого одного працівника, звичайно за умови дотримання ним інших вимог Закону про зайнятість.

Отже, допомога по частковому безробіттю на час карантину надається працівникам за зверненням роботодавців:

- із числа суб'єктів малого та середнього підприємництва (підприємці та юридичні особи, без обмежень щодо видів діяльності);
- на період зупинення (скорочення) діяльності роботодавця, що відбулося внаслідок карантину, яке призвело до часткового або повного скорочення тривалості робочого часу його працівників;
- якщо протягом 30 кал.днів з дня зупинення (скорочення) діяльності роботодавець подав пакет документів до центру зайнятості.

Який розмір допомоги по частковому безробіттю?

Допомога по частковому безробіттю встановлюється за кожну годину, на яку працівникові було скорочено передбачену законодавством тривалість робочого часу, із

розрахунку двох третин тарифної ставки (окладу), встановленої працівникові відповідного розряду. Розмір допомоги визначається виходячи з фінансових можливостей Фонду і не може перевищувати **розміру мінімальної заробітної плати**, встановленої законом.

Виплата працівникам допомоги по частковому безробіттю на період карантину здійснюється роботодавцем з першого дня скорочення тривалості їх робочого часу у межах строку зупинення (скорочення) діяльності, **але не більше 30 календарних днів після завершення карантину**. Ще раз нагадуємо, що період на який роботодавець скоротив свою діяльність і відповідно робочий час працівників, слід зазначити в наказі.

Звільнився працівник - поверни допомогу!

У разі порушення гарантій зайнятості осіб, яким виплачувалася допомога по частковому безробіттю (розірвання трудового договору протягом шести місяців (якщо допомога виплачувалася менше ніж 180 календарних днів - **протягом періоду, що дорівнює періоду виплати допомоги**), з дня закінчення виплати допомоги з підстав, передбачених пунктом 1 статті 40 (крім повної ліквідації або припинення діяльності роботодавця), пунктом 1 статті 36, частиною третьою статті 38

[Кодексу законів України про працю](#)

, кошти повертаються в повному обсязі до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Розберемо, які саме підстави розірвання трудового договору приведуть до обов'язку повернути отримані від центру зайнятості кошти:

- розірвання трудового договору з ініціативи власника у випадках змін в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників (крім повної ліквідації або припинення діяльності роботодавця), п.1 ст.40 КЗпПУ;

- припинення трудового договору за угодою сторін, п.1 ст.36;

- розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, з ініціативи працівника за власним бажанням, якщо власник або уповноважений ним орган не виконує законодавство про працю, умови колективного чи трудового договору, частина 3 ст. 38 КЗпПУ.

Якщо звільнення відбулося з інших підстав, тоді допомогу повертати не потрібно. Наприклад, допомогу не потрібно повертати, якщо працівника звільнено за його ініціативи в зв'язку з переїздом на нове місце проживання, або розірвання трудового договору з ініціативи власника у випадках прогулу працівника, або звільнення в зв'язку з переведенням працівника, за його згодою, на інше підприємство та інші підстави, передбачені КЗпПУ, крім тих, які прямо визначені ст. 47-1 Закону про зайнятість.

Хто приймає рішення про надання допомоги по частковому безробіттю?

Рішення про надання або відмову у наданні допомоги по частковому безробіттю на період карантину приймається обласним або Київським міським центром зайнятості протягом **трьох робочих днів** з дня подання роботодавцем документів.

Які документи необхідно подати для отримання допомоги по тимчасовому безробіттю?

Для отримання допомоги по частковому безробіттю на період карантину роботодавець звертається до центру зайнятості та подає такі документи:

1) заяву у довільній формі, в якій, зокрема, зазначається інформація про належність роботодавця до суб'єктів малого або середнього підприємництва відповідно до Господарського кодексу України та до якої додаються засвідчені роботодавцем копії підтвердних документів щодо середньої кількості працівників та доходу роботодавця за календарний рік, що передуює року подання до центру зайнятості документів;

2) засвідчену роботодавцем копію наказу із зазначенням дати початку зупинення

(скорочення) діяльності;

3) відомості про працівників (прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний державний орган і мають відмітку в паспорті), у яких виникло право на допомогу по частковому безробіттю на період карантину; при цьому відомості подаються в таблиці, форма якої визначена додатком до [Постанови Кабміну](#).

4) видану ДПС довідку про сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за останні шість місяців, що передують даті зупинення (скорочення) діяльності.

Роботодавець може звернутися за отриманням коштів для виплати працівникам допомоги по частковому безробіттю на період карантину **протягом 30 календарних днів з дня зупинення (скорочення) виробництва**

.

У разі подання неповного пакета документів або наявності в окремих документах помилок центр зайнятості повідомляє про це роботодавцю. Після доповнення або доопрацювання таких документів роботодавець має право повторно звернутися до центру зайнятості протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення центру зайнятості.

Який порядок надання коштів на допомогу по частковому безробіттю на період карантину?

Відповідно до Закону про зайнятість розмір, порядок надання та повернення коштів, спрямованих на фінансування допомоги по частковому безробіттю на період карантину,

визначаються [Постановою КМУ «Про затвердження розміру, порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.](#)

Постанова визначає механізм надання коштів, спрямованих на фінансування допомоги по частковому безробіттю на період карантину, тому роботодавцям, які хочуть отримати допомогу по частковому безробіттю для своїх працівників, слід вивчити вимоги цієї Постанови.

Також на допомогу суб'єктам господарювання Державна служба зайнятості на своєму сайті опублікувала детальну інструкцію як роботодавцю оформити допомогу по частковому безробіттю, рекомендуємо її для ознайомлення: dcz.gov.ua

Матеріал підготувала, сертифікований аудитор, ІАВ, директор ТОВ «Аудиторська компанія «Вектор аудиту», голова Співки бухгалтерів Прикарпаття, **Ольга Брегін**